

CARRER DE L'ESCORCADOR (Abetor), 3
O CARRER DE SANT MATEU, 2
66000 PERPINYÀ — Telèfon : 50-32-57
C.C.P. 1-180-43 — Montpellier

DELEGACIÓ PER ESPANYA :
Plaça del Vi, 2 GIRONA
Telèfon : 20-19-69

ABONAMENTS :
Ordinari (un any)
Retactor
Canvi d'adreça

Estat francès
i Andorra
16 F.
LA VOLUNTAT
2 F.

Estat
espanyol
170 Ptas
LA VOLUNTAT
25 Ptas

Altres
Estats
12 FF
LA VOLUNTAT
2 F.F.

PUBLICITAT :
HAVAS - Pl. de la Llotja
66004 PERPINYÀ
Telèfon : 51-34-61

ANY VII - N° 25 - Preu : 3 F
TRIMESTRAL - PRIMAVERA 1977
N° Solts : 3,50 F o 50 ptes
Col·lecció completa :
preu especial

EDITORIAL

LES ELECCIONS "RATEES"

Per què no pas fer com els ecologistes ?

Es la segona vegada que hi ha candidats catalanistes en eleccions franceses. La primera fou en eleccions legislatives; ara en eleccions municipals.

En les primeres vam dir que no eren pas oportunes perquè el poble de les comarques catalanes de França no estava pas prou desintoxicat de la política centralista i assimiladora de l'estat francès. Tampoc no està pas encara en condicions de seguir els candidats catalanistes que's presenten perquè aquests són massa engegats políticament; de consegüent, no poden atraure ni fer l'unanimitat catalana entorn d'ells i, els pocs vots que recullen, donen l'impressió d'una extrema feblesa. En efecte, 3 %, en eleccions municipals a Perpinyà, es molt poca cosa.

Al nostre entendre, en lloc de presentar candidats a regidors municipals, s'havia d'haver profitat de les tribunes electorals — que representaven les manifestacions i reunions públiques dels partits hexagonals en el nostre país — per engegar els dits partits dins de compromisos i promeses públiques en vistes a sostenir, protegir, desenvolupar, principalment la llengua, la cultura i l'economia catalanes.

Es en aquest sentit qu'en el nostre darrer número, publicàvem una gasetilla. Si s'hagués fet així, el benefici pel poble català de França, en general i pels Catalans esquerrans en particular, hagués estat superior al d'haver obtingut 3 % de vots a Perpinyà. Només pel sol fet que s'hagués transformat una reunió pública en llengua francesa en reunió pública en llengua catalana, valia la pena de fer-ho. Car, es evident, qu'a l'intervenir en un d'aquests mitings, ho haguessin fet en català.

Hagués estat quelcom de sensacional, tant més qu'haguessin pogut demanar de se'ls li fer resposta igualment en català. El Dr. Argellès i nombrosos altres col·listers dels dos caps de llista, ho haguessin pogut fer.

En fi, haguessim pogut assistir a un debat públic sobre coses de casa nostra discutides amb la llengua nostra, com ho feien els nostres avant-passats en temps no massa llunyans.

De totes maneres si hom pensa que la proposició de « Terres Catalanes » era millor i més eficaç que la de presentar candidats, en realitat tampoc no era pas la millor. La millor manera de reunir els vots de tots els catalanistes era de fer com els ecologistes. Si, en efecte, per què no fariem pas com ells ? S'agrupen, s'apleguen, s'organitzen, se presenten a eleccions sense cap objectiu de partit polític; només amb una sola i única fita: l'interès superior de l'ecologia.

Si els Catalans fóssim capaços d'imitar els ecologistes i presentar-nos a eleccions amb un sol i únic objectiu: l'interès superior del país català, es segur qu'el resultat obtingut no seria pas el migrat 3 % de vots de Perpinyà, sinó la majoria i des del primer torn.

Es evident, tanmateix, qu'un cop guanyada la batalla en comú, hi hauria certs problemes — com en tindrien els ecologistes — al passar a administrar-la. En aquest cas se podria aplicar el vell principi català de l'insaculació, per determinar els principals responsables, en lloc del sistema actual de mandarinet que representa el cap de llista actual. Es a dir, gestió municipal veritablement col·legial.

Així i tot hi hauria encara certs problemes, certes oposicions de concepcions administratives i econòmiques. Mes, també n'hi ha ara en tots els consells municipals i, fins i tot, en totes les llars. L'essencial, en un cas com en l'altre, es d'obrar pel bé de la comunitat. I, per un equip elixit d'una veritable convenció municipal catalana, els problemes serien, certament, menys arduos qu'els que's posen en tots els consells municipals actuals.

ELS FRANQUISTES INTRANSIGENTS SON FEIXISTES ENGANYATS

Trist destí el del franquistes ortodoxes. Se reclamen de José Antonio Primo de Rivera, d'Hitler i de Mussolini. Un dia sabran que si aquests tres personatges haguessin viscut i vençut, haguessin fet fusellar Franco, per traïció al feixisme i en benefici d'un poder absolutament autocràtic, al qual hi arribà, principalment gràcies a ells.

Per Mussolini i, sobretot, per Hitler, Franco fou un traïdor, més ben dit, un hàbil enganyador que, sota el pretexte de l'ideal de l'elx Roma-Berlin, se féu ajudar fent possible la seva victòria sobre la República. Mes, un cop la victòria assolida, el règim qu'instaurà Franco a Espanya no tenia res de comú, des del punt de vista ideològic, amb el feixisme d'Itàlia o amb el nazisme d'Alemanya. Els règims en qüestió havien tingut, ambdós, bases populars representatives, mentres qu'el règim instaurat per Franco fou l'emanació d'ell mateix.

Si el cas de Gaulle fou el triomf de l'orgull, el cas Franco es el triomf de l'astúcia: es el cas d'un subleuat que s'aixeca el darrer dels principals (després d'haver-se fet assegurar una renda substancial, per ell, esposa i filla, en cas de tràs) i passant per damunt de tots (cadavers inclús) s'imposa al cim. A partir d'aquell moment, la guerra primer, l'estat, Espanya entera després, tot esdevé cosa seva, el seu vedat absolut, l'amo, el dictador, el tira doncs.

Ho fa, tanmateix, de manera molt hàbil, molt cautesa, molt prudent per fer creure a la majoria dels feixistes qu'es ell el veritable emul del Mussolini d'Itàlia i de l'Hitler d'Alemanya. Ho fa creure a molts més no a tots, a començar per Mussolini i Hitler. Principalment aquest darrer el jutja ja en la primera i única entrevista que tingué amb ell, en 1940, al sud oest de França. Per Hitler Franco era, ja llavors, un cessat i un traïdor. Si aleshores, o més tard, fins a la mort d'Hitler, les circumstàncies ho haguessin permès, Hitler hagués denunciat a Franco com a traïdor al feixisme internacional en benefici exclusiu seu i del seu clan. I es segur que, si l'Eix hagués guanyat la guerra, el règim franquista hagués desaparegut i, probablement, Franco jutjat i executat com a traïdor a la causa del feixisme espanyol i internacional, car l'Eix vencedor, també hi hagués havut l'equivalent del tribunal internacional de Nuremberg.

Mes, abans d'Hitler hi havé un altre feixista preclar que també havia jutjat i condemnat Franco: José Antonio Primo de Rivera. No es d'estranyar, ans al contrari, que Franco profités de la primera ocasió propícia per fer fusellar, per enemic interposat, el seu ja enemic íntim: José Antonio.

El govern republicà cometé, aleshores, dues faltes d'apreciació de la situació les conseqüències de les quals foren desastroses: Des de les primeres setmanes de la guerra, José Antonio, presoner dels republicans, s'adonà qu'amb Franco al cap dels sublevats, s'anava a una guerra terrible. Patriota i cavaller d'honor, al mateix temps que feixista, velé amb horror una tal lluita fratricida. A fi d'arrestar-la, José Antonio demanà al govern republicà l'autorització de

sortir de la presó, imposant-se la missió d'anar a Burgos per aturar el carnatge, donant la seva paraula d'honor que, recixint la seva missió o no, retornaria a la presó d'Alacant en la qual estava detingut.

La primera falta del govern republicà fou la de no haver acceptat la proposició d'honor de José Antonio. Hagués calgut creure en la cavallerositat d'un enemic de la talla de José Antonio. Hagués calgut prendre el risc de que no hi hagués ni honor ni cavallerositat en la proposició del cap de Falange car, en el pitjor dels casos el govern republicà deixava, escapar un enemic prestigiós qu'aniria a Burgos a reduir, almenys, la terrible ambició, sense principis polítics, de Franco.

La segona falta del govern republicà fou la caure en la trampa de Franco de fer fusellar José Antonio pel seu compte. El govern de Madrid continuava guardant José Antonio com una mena d'ostatge. D'altres personalitats, de menys relleu, presoners dels republicans, o dels sublevats, serviren per fer intercanvis. En el cas de José Antonio, l'intercanvi en estudi era amb el fill del president del govern republicà i el cap del partit socialista espanyol, Largo Caballero. Franco féu impossible l'intercanvi al fer fusellar el fill de Largo Caballero a fi qu'el govern republicà exercís represàlies fent fusellar José Antonio. I així fou, efectivament. (1)

Un dia vindrà, doncs, en què tothom sabrà qui fou el veritable assasí de José Antonio. En tot cas, aquest, intel·ligentíssim, compregué la maniobra de la qual fou víctima.

Cruel destí, per la seva despulla, de tenir l'altra al costat seu...

R. BOIX.

(1) S'ha dit i redit molt, qu'els republicans van fusellar José Antonio; ben pocs saben qu'els franquistes fusellaren primer el fill de Largo Caballero.

Inclús admetent aquesta simplista relació dels fets, el govern republicà féu fusellar un gran enemic de la República, mentre qu'els franquistes fusellaren un minyó, un innocent.

MOLI freres

sanitaire
climatisation
chauffage central

38, Bd. A. Briand
PERPIGNAN

Tél. 50.20.61 et 50.29.68
CEDOC

Els Jocs florals del Rosselló, per què bilingües?

Cada any la Companyia literària de la Ginesta d'or o Acadèmia dels Jocs florals del Rosselló, organitza els Jocs florals.

Segons la tradició, hi ha una secció francesa i una secció catalana.

Quan se fundà la Companyia en 1923, potser encara podia passar això de crear una secció francesa (i prioritària de la Secció catalana) mes, avui, entenem qu'això es desplaçat i despassat.

Desplaçat perquè la llengua francesa, que coneixem, parlem, escrivim i estimem molt, no ha tingut mai cap Acadèmia de Jocs florals. Aquesta mena de festes de la bellesa, de la cortesia i de la llengua, fou de creació occitana, a Tolosa del Llenguadoc, i imitada, poc temps després, a Catalunya, per germanor racial, literària i civilitzadora. Els Francesos de l'època no podien imitar Occitans i Catalans perquè llur nivell lingüístic, cultural i civilitzador no era prou elevat.

Despassat perquè si, en 1923, hom parlava molt més en català a Catalunya-Nord qu'ara, el català literari era força baix. Doncs, se pot comprendre que s'admetés la creació d'una Secció francesa; se pot comprendre mes no justificar, car fou una error la seva creació i més encara el seu manteniment. Primerament perquè la llengua catalana tenia — llavors i té encara — necessitat de

tots els Catalans per continuar a viure enmig de l'ambient d'ofegament qu'imposen les llengües dels estats en els quals estan sotmesos i, segonament, perquè la llengua francesa, ultra l'avantatge enorme d'esser llengua oficial d'estat, té, des de temps ha, un Institut de França i una Acadèmia francesa prou prestigiosos per assegurar el seu manteniment natural.

Doncs, Perpinyà, el Rosselló, essent Catalunya, és la llengua catalana que cal conrear. La Secció francesa de l'Acadèmia dels Jocs florals del Rosselló hauria d'esser purament i simplement suprimida.

XXX

Caldria també escriure DEL Rosselló, en lloc DE Rosselló. Car, si es corregeix escriure poemes DE Catalunya, no ho es d'escriure poemes DE Rosselló. Rosselló és un nom masculí, com Portugal, Mèxic, Canadà, Brasil, etc.

Una altra diferència que caldria, al nostre entendre, igualment suprimir, és la de « Poetes del Rosselló » i « Poetes de Catalunya », car, només hi ha poemes de llengua catalana; que siguin del Rosselló, de Catalunya-Sud, del País valencià, de les illes Balears, d'Andorra o habitant en qualsevol altre país del món.

Jordi PUJOL.

ELS CATALANS SEM RENEGATS O FIDELS A LA NOSTRA PATRIA?

Vint anys després de l'anexió de Catalunya-Nord a França, un intendent (governador) francès escrivia a Lluís XIV:

« Le peuple du Roussillon (1) se nomme et s'estime catalan et regarderait comme une dégradation, ou une injure, le nom de français ou catalan-français. »

(1) Són ells los que van inventar el genèric de « Roussillon » per desinyar tots els Catalans de França. I a força de nos ho fer entrar en la cloaca, hom acabat per dir-nos Rossellonesos; inclús els Catalans que sem de Cerdanya, del Conflent, del Vallespir, etc.

Es més: ja no considerem com « una injúria ni com una degradació » dir-nos Francesos o Catalans francesos.

Sembla, doncs, evident qu'hem renegat els nostres avant-passats, qu'hem renegat el nostre poble, la nostra pàtria i, fins i tot, la nostra llengua.

Si aquesta avant-passats retornessin, es probable qu'ens escopirien a la cara, per la nostra degradació i per la nostra renouació. Car ells només volien ésser ço qu'eren: únicament Catalans; ni Francesos ni Espanyols. Com ho prova l'intendent de Lluís XIV suscit: « ...se nomme et s'estime catalan. » No es pas qüestió, tampoc, de nomenar-se ni de dir-se espanyol.

8º renovació de la flama de llengua catalana

El Centre comarcal lleidatà de Barcelona ha estat, enguany, el coordinador de les manifestacions de la 8ª renovació de la flama de la llengua catalana.

Les set renovacions anteriors de la flama foren fetes d'un lloc de partida diferent per arribar sempre al monestir de Montserrat, on està amorosament conservada en un esplèndid suport de fer rojat.

L'objectiu principal d'aquesta manifestació és la d'honorar mestre Fabra, seny ordenador del català modern.

Com qu'enguany la flama partia de Prada del Conflent, l'associació « Terra Nostra » de Prada, la Biblioteca catalana de Catalunya-Nord i el Centre cultural català de Perpinyà, hi han participat activament, així com d'altres entitats i un gran nombre de ciutadans.

Entre altres manifestacions esmentades principals.

A Catalunya-Nord: una reunió de treball al Centre cultural català, amb la participació dels responsables del Centre comarcal lleidatà de Barcelona; un extraordinari recital de cançons al Teatre municipal de Perpinyà, ple de gom a

gom; una exposició de llibres catalans a la batalla de Prada; una recepció al monestir de Sant Miquel de Cuxà i un recolliment emotiu davant de la tomba de Pompeu Fabra, en el cementiri de Prada.

A Catalunya-Sud: Recepció de la flama a Montserrat després d'haver passat per Andorra, Seu d'Urgell, Solsona, A tesa, Tremp, Balaguer, Lleida, Tàrraga, Cervera, Monistrol i Montserrat; alluament de la llàntia de la llengua; acte acadèmic per representants de cada país català; sardanes, conchs i concert a càrrec de l'Orfeó lleidatà.

**Josep
DELONCLE**
APOTECARI

Carrer d'en Llucià, 2
PERPINYÀ

El Conflent, bressol de la nissaga catalana

El Conflent i els seus comtes (del segle IXº al segle XIIº)

El país del Conflent, dit encara Vall del Conflent dins els actes de l'Edat mitjana, es componia de tota la conca superior del Tet, fins a la collada de Terrenera, es a dir d'una profunda vall, quasi rectilínia d'oest a est, i de nombroses valls secundàries (d'aquí ve el seu nom de Conflent: confluent de riberes) vorejades per altes muntanyes: Canigó, Cambra d'ase, Madres, relleugades entre elles per serrallades, i crestes de gran altura d'un accès difícil l'estiu, i inabordable l'hivern.

Set collades importants, servien de portes a les antigues vies que feien comunicar el Conflent amb les regions veïnes: el coll de la Perxa, antigament dit Port del Jardí, per la Cerdanya, els de la Collana i de la Creu per el Capcir, la collada de Jau s'obria cap al país de Sault, el de Roca Gelera, sobre el Fonolledes, el coll de Terrenera, cap al Rosselló, i finalment el coll de Jou menava al Pla Guillem, i cap a les altres terres catalanes del sud, per la collada de Portell i la vall del Ter.

Es així que la via romana de Ruscino a Llívia (Julia-Libica) atrevessava el Conflent, tot seguint el Tet, la carretera del Capcir, llongava la ribera de Cabrils, la ruta dels Països de Sault, repujava la Castellana, on s'encrenaven, igualment les carreteres del Fonolledes. Finalment la ruta que anava cap a la península Ibèrica s'enllaçava indistintament amb les valls de Vernet o de Pi.

La Vall de Conflent, compresa dins el bisbat d'Elna com també el comtat del Rosselló i la Vall de l'Aspre (Vallis Asperi) (853) o Vallespir, va ésser, un pagu de la ciutat de Ruscino a l'època romana. Hi ha en efecte, tota aparència quan, sota la dominació visigòtica, el diòcesi d'Elna fou creat per desmembrament del de Narbona (vers 550). D'estesa de la seva jurisdicció va coincidir amb el de la ciutat de Ruscino.

Així, gràcies a la seva dignitat episcopal, la Constantiana Helena, l'antiga Il·liberis, ressuscitada, reemplaçava la ciutat de Ruscino, llavors caiguda, dins una irremediable decadència, sense dubte, sota el saqueig dels Vandals (408). La ciutat d'Elna, en el sentit nou de vila episcopal, quedarà, durant tota l'alta Edat mitjana la veritable capital del Rosselló. La seva església-catedral, dedicada a Santa Eulàlia, es qualificarà (de mare de totes les esglésies de Rosselló, Vallespir i Conflent) (905, 957, 972, etc.), i dels tres diaconats, o arquidiaconats d'Elna, Conflent i Vallespir: de fet perpetuaran l'organització eclesiàstica els tres « pagu » romans.

L'INVASIO ARAB I LA RECONQUESTA CAROLINGIANA

Entre temps, el cataclisme de l'invasió àrab que ningú no esperava (718-719) i quaranta anys d'ocupació continua dels països per els Sarraïns, havien aportat uns capgiments profunds.

La represa de Narbona en 759, fou seguida d'una primera alliberació, però remesa en qüestió pel retorn ofensiu dels infidels en 793. Aquests, menats pel cabdill Abd el Melek, envaïren la Mar-

ca Hispanànica ruinant altra vegada el Rosselló i posen el setge davant de Narbona. Se sap que la batalla que els hi va lliurar sobre l'Orbiel, el famós comte Guillem, comandant de les Marques de Septimània, encara que girant-se en favor dels Àrabs, fou massa sanglant, i s'entomaren cap a la península Ibèrica, però arrebegant amb ells un immens butí, i capturant un gran nombre de presoners. Entre 801 i 803 Barcelona es alliberada, i cau, com a altres, sota la tutela del món carolingià.

La Vall del Conflent, no va poguer evitar aquesta invasió, contràriament a sa veïna la Cerdanya. No obstant, una resistència eficaç, favoritzada per la naturalesa accidentada del país, es va poguer organitzar, almenys dins el massís muntanyenc, i en els racons més allunyats de la comarca. Si n'euaria el testimoniatge dins l'estranya situació, l'orientació de certs castells antics, bastits, sobre penyalets i cingleres vertiginosos, enmig de gorges salvatges, però posats netament enfora de les vies normals de comunicació veritables castells, refugi sense valor estratègic. Tal seria el cas, per exemple, del castell comtal de Sant Esteve de la Roca de Pàmors (865) primera capital administrativa del Conflent carolingià, i d'uns quants altres, com el castell dels Moros o el de la Roca de Saliman al fons de les valls d'Evol, i de Nohedes. El fet que el primer abrigava una església, i portava un nom de Sant, no es sense evocar, per nosaltres Catalans, les lluites oblidades, d'uns grups de cristians i boxadors, l'espasa a la mà, reconquistant llur terra contra l'Islam devastador.

Sigui com sigui, durant tot aquest període el Rosselló i els països veïns, foren quasi transformats en un veritable desert. El bisbat d'Elna desapareix, els documents visigòtics són destruïts pels Àrabs, i no sabem res de l'organització administrativa del Rosselló, del Vallespir i del Conflent en el temps propis dels visigòtics, inclús durant el període que va seguir la reconquesta de Narbona.

Davant d'un tal trasbals, l'imperi visigòtic, es va esfonsar com un arbre corcat, dins l'indiferència total dels autòctons que possiblement se'n sentiren satisfets.

Pel que concerneix especialment el Conflent, els primers temps carolingians queden ben obscurs, fins la segona meitat del segle IXº. No sabem res de la sort del Conflent i dels seus comtes. Els documents tornen a aparèixer a aquesta època. Il·lusió de part nostra? Creiem, per tant que vist els rars documents anteriors, ens permeten, gràcies a uns quants retalls i ajustaments un poc més que senzilles conjuntures sobre el destí del Conflent i dels països catalans, a partir del regnat de Carlesmany emperador, d'Ocident.

(Seguirà).

El Conflent i els seus comtes, segons Pere Ponsich Traduit en català per Roger Giralt, editor General CEDOC

avis

Hem tingut la mala sort de deixar infiltrar, en els nostres rengles, un d'aquests individus que menyspreuen incús los que se'n serveixen.

Com que pot introduir-se en nom de « Terres Catalanes », preguem que se li refusi tot contacte.

S'anomena Josep Vambuesa i Villagrassa.

AQUESTES SON LES COBERTES PER LLIBRES

....LES COMPRO PER
ALS MEUS NENS, JO
TAMBE LES USAVA
QUAN ERA
COL·LEGIALA

GRATIS
DEL 21 AL 31

24 LLETRES
AUTOADHESIVES
AMB FONS D'OR
PER LES INICIALS

**els llibres queden protegits de la
suor de les mans, de la brutícia i
no es fan malbe.**

LA LLENGUA I LA VIDA

LA DOBLE NEGACIO

PARLER CATALAN, ÇA COMMENCE OU ?

Una abonada de Perpinyà serà, avui, la portanveu d'altres abonats que, com ella, encontres mes o menys aïmats la no utilització de la doble negació en català.

Començarem per aclarir un punt de base en aquest aspecte: La redacció de « Terres Catalanes » utilitza, normalment, la doble negació, mes, com que l'usatge se n'ha perdut força, a Catalunya-sud (pel fet de l'influència del castellà, que no en té pas) respectem els textos dels autors que no l'utilitzen enterament. Aregirem, tanmateix, qu'la redacció de « Terres Catalanes » li arriba, mes d'un cop, de fer com els Sud-Catalans, perquè les normes fonamentals van donar, pràcticament, força de regla a la tendència sud-catalana de no pas usar, enterament, la doble negació.

El nostre punt de vista, favorable a l'ús integral de la doble negació, el basem en el fet que'l català i l'occità la tenien des del començament. Com qu'ambdues llengües van començar a escriure's ben avans que la francesa, se'n pot deduir que la doble negació francesa fou manuejada al català i a l'occità. Aquest manueja no fou pas l'únic; en aquells temps l'influència occitano-catalana sobre el francès fou enorme. Ara es el fenomen invers que's produeix. I, els Sud-Catalans subissen una altra influència encara: la de la llengua castellana, principalment pel fet d'esser la llengua oficial de l'estat espanyol. Com qu'aqueixa llengua desconexa la doble negació, es fàcil de comprendre per què els Sud-Catalans no l'empren pas tant com els Nord-Catalans.

Ço qu'apareix a Catalunya-Nord es una nova tendència: la de només utilitzar-ne una de negació, la segona: « hi vagis pas - parlis pas. M'ha pas comprat això - m'ha pas volgut deixar el seu llibre ».

L'elisió del negatiu *no*, en les frases donades en exemple, es sempre incorrecta. En el llenguatge parlat no té pas gaire importància, mes, en el llenguatge escrit constitueix una falta. Cal dir, en descàrrec, que la tendència no es pas pròpia als Nord-Catalans; ve, probablement, dels Francesos els quals practiquen, correntment, l'elisió en el llenguatge parlat. Fins i tot, aquesta tendència comença a sentir-se en el francès escrit, malgrat que constitueixi una falta. Donarem, per exemple, el títol de la cèlebre emissió televisada « C'est pas sérieux ».

La tendència francesa es tant més de recar que la doble negació pot, segons els casos, utilitzar els negatius *no* i *ne* mentre qu'el català només té l'adverbi *no*.

El vacable *ne* existeix en català com a pronom feble darrera de verb: *dir-ne mal - parlar-ne bé - fem-ne profit*. També pot posar-se davant del verb i dir: *ne dir mal - ne parlar bé - ne fem profit*. Mes, l'usatge fa dir i escriure més sovint *en*.

Aquesta tendència ha fet nàixer el plural *ens* el qual elimina *nos*: *ens cantà la cançó*, en lloc de *nos cantà la cançó*; *ens parlà extensament*, en lloc de *nos parlà extensament*. Darrera del verb nos continua usant-se correntment: *cantar-nos la cançó - parlar-nos extensament*, etc.

Totes aqueixes consideracions interesses ben poc els Sud-Catalans, en particular els partidaris estrictes de les normes ortogràfiques de Pompeu Fabra. Si aquest gran filòleg no hagués pas naixcut a Barcelona (Gràcia); si hagués naixcut a l'Empordà, a València o a Perpinyà, per exemple, les seves Normes no haguessin pas esset exactament les mateixes. Si tots los qu'ens critiquen de no pas aplicar-les enterament haguessin conegut, a fons, la realitat lingüística valenciana, majorquina o rossellonesa, estem convençuts que no serien pas tan intransigents.

Es curiós de constatar que les remarques, consells i observacions qu'ens fan, les feia jo quan, fa més de quaranta anys, era professor de català, integralment normatiu.

R. B.

L'autor del treball que publiquem a continuació, s'excusa d'haver-lo escrit en francès. La redacció de « Terres Catalanes » s'excusa de no pas haver pogut traduir-lo en català car, encara que hi sigui qüestió de problemàtica nord-catalana, el tema presenta també interès pels nostres lectors dels altres països catalans.

Je dois dire que je suis un peu surpris lorsque, parlant catalan et employant des mots qui ne sont ni français ni castillans, je m'entends dire : « ce n'est pas ce qu'il faut dire ». Quand je parle comme tous les Catalans de ma région (le Vallespir) en écartant gallicismes et castillanismes, on me dit que ça ne va pas.

Doit-on conclure qu'aucun Catalan du Vallespir ne parle catalan et qu'il n'y a donc plus de Catalans dans cette région ?

Je m'explique : Lorsque j'écris à des « gens qui savent le catalan » et que j'emploie le mot « benlèu » on me reproche que c'est occitanisme à ne pas employer, il faut dire « potser ». Lorsque je demande l'heure à des jeunes « lettrés » de Perpignan ou à un camarade de mon village (qui suit des cours de catalan à Paris) on me répond par la formule « tres quarts de dos » pour dire « deux heures moins un quart ». A mon premier cours de catalan on nous a dit que « bon jorn » était un affreux gallicisme que l'on pouvait, à la rigueur, employer pour « faire plaisir » aux gens d'ici (i), mais qu'il fallait dire « Bon dia ».

A ce même cours on nous a dit aussi :

« Pour qu'une langue soit une langue normale, il ne faudrait pas qu'il existât les formes « canti », « cantie », « cant » ; c'est pourquoi P. Fabra a normalisé la langue et choisi « canto » ».

(Donc le catalan n'est pas une langue normale...) Je pourrais multiplier les exemples.

Il est évident qu'une langue ne bénéficie ni de l'école, ni de la radio, ni de la T.V., etc., et qu'elle se trouve dominée par une autre langue qui, elle, jouit de ces possibilités-là, se trouve affaiblie, chargée de mots nouveaux étrangers, détériorée dans sa structure.

Bonsoir, la vatura, soanyar, « traçteur », « chautteur », en sont de tristes exemples en ce qui concerne la Catalogne-Nord. Connaître l'emploi de ces mots est un devoir, pour redonner à la langue sa vraie dimension.

Mais que dire et que faire lorsqu'on s'aperçoit que, dans la langue parlée, certains mots sont étrangement ressemblants à ceux de la langue du peuple voisin, et avec lequel aucun lien dominant-dominé n'est établi ?

Je veux parler, en l'occurrence, de l'occitan. Pas de domination d'une langue sur l'autre, toutes les deux sont « dominées » au même titre, et leur évolution est quasiment la même en ce qui concerne le vocabulaire moderne. Alors ?

Alors pourquoi me refuse-t-on l'emploi de « benlèu » sous prétexte que les occitans disent « benlèu » ? (Nos voisins pourraient peut-être s'amuser à refuser d'employer « benlèu » puisque nous-mêmes disons « benlèu »...). Et ainsi le mot disparaîtrait de la Terre ! Et ne prends que, cet exemple d'occitanisme. Mais va-t-on interdire aux gens de TEULIS (je parle d'eux parce que je les connais bien) de dire (phonétiquement) « O » à la place de « Si » ? Et c'est pourtant le seul mot qu'ils emploient. Je l'ai vu écrit « Ho » dans un journal catalan, et en occitan c'est « Oc ». Peu importe ; l'écriture est le fait des « savants », la langue parlée est celle du peuple.

Déterminer qu'à tel endroit commence la Catalogne et se termine, donc, l'Occitanie c'est établir une frontière, non économique ou politique, celle-là, mais linguistique qui est purement arbitraire. C'est anti-nature, anti-humain, anti-linguistique. Les langues, lorsqu'elles ne sont pas séparées par une frontière politique (tels le français et l'espagnol), ne connaissent pas de limite. Tout le monde le sait, puisque tout le monde parle des dialectes. Le dialecte c'est justement la progression, dans l'espace, d'une langue. C'est une différenciation du tronc commun. Mais peut-on imaginer que cette différenciation se fasse sans apport extérieur ? Ce serait nier alors l'évolution de toutes les langues, jusqu'à nos jours. Ce serait nier les racines gauloises, germaniques, cel-

tiques, hébraïques même, de l'occitan.

Dans cette perspective, comment imaginer qu'à Salces on parle catalan et, deux kilomètres plus loin, « occitan » ? Comment imaginer que d'un seul coup, après avoir passé « la ligne », la langue change radicalement ?

Y a-t-il quelque part du côté de cette frontière catalano-occitane, deux villages éloignés de deux kilomètres qui ne se comprennent pas, car parlant deux langues différentes ?

C'est pourquoi j'affirme que l'idée du catalan à la cote et de l'occitan de l'autre est une énormité, un nonsense, une anti-réalité.

Il n'existe pas de ligne, de frontière linguistiques ; il existe tout au plus une zone.

Cette zone c'est l'espace où deux langues voisines s'interpénètrent. Cette zone peut être plus ou moins étendue suivant la géographie locale. Dans cet espace, on peut très bien déterminer deux grands groupes linguistiques formés chacun par le tronc commun auquel il se rattache (catalan d'un côté, occitan de l'autre) et, malgré tout, très différenciés de ce tronc commun.

Il est bien certain qu'à Perpignan on parle catalan, mais l'on y emploie le terme « benlèu » qui est un occitanisme ou tout du moins qui a une consonnance occitane. On y emploie le mot « santal » qui est commun à l'occitan (et en lequel je ne vois pas le gallicisme invoqué par mon professeur de catalan. En latin : *sanctus*), on emploie à certains endroits le « Ho » ou « Oc » comme vous voudrez, qui sent bon l'occitan également, on emploie le « bon jorn » commun à l'occitan, le mot *jorn* étant bel et bien catalan comme l'attestent les textes anciens, et pas du tout un gallicisme.

Faut-il bannir ces mots sous prétexte de non-catalanité ? Faut-il les bannir sous prétexte qu'ils sont inusités à Barcelone ? Faut-il reprocher aux Catalans d'ici d'être à mi-chemin de Toulouse et de Barcelone, à mi-chemin entre deux piliers linguistiques ? Faut-il leur reprocher d'être dans la « zone » d'influence de deux langues l'une sur l'autre ? Et faut-il les empêcher d'être ce qu'ils sont, c'est-à-dire des Catalans « à influence occitane » ? De quel droit leur ôte-t-on, justement, cette particularité, de quel droit les fait-on parler et écrire d'une manière standardisée comme on le fait à Paris ou à Madrid ?

Une chose est indispensable ? Que l'orthographe soit compréhensible par tous. C'est-à-dire que les règles phonétiques soient les mêmes et que, d'Alicante on puisse lire ce qui s'écrit à Perpignan. En cela tout le monde est d'accord.

Mais si, à Perpignan, on écrit en « normatif », que saura le Valencien des particularités roussillonnaises ? Que connaîtra-t-il des subtilités du dialecte ?

Déjà, je vois dans des revues fort connues qui se spécialisent dans la culture catalane, des chants traditionnels du Roussillon ou du Vallespir « traduits » en catalan normatif.

« Si sem vius » devient « si som vius », « trobi » devient « trobo », « hem pas » devient « no hem », etc.

Vat-on, par ce biais, Tuer la culture du pays ?

En prétendant renouer avec la tradition, perpétuer la langue, va-t-on nous faire parler comme d'AUTRES ?

Il ne faudrait pas oublier que la culture de la Catalogne-Nord, si elle est catalane dans le fond et qu'elle se rattache, c'est une évidence, à l'ensemble des Pays Catalans, porte une marque d'occitanité indéniable. Tout comme les régions occitanes de l'Aude et de l'Ariège attestent d'une certaine catalanisation.

Il n'est que de regarder les chants traditionnels pour voir combien sont étroits les liens entre les deux cultures. Un couplet d'une des corrandes (Tota nit som caminats) nous dit :

Dos pardals en una espiga
dos fadrins amb una nina
no s'h'i poden sostenir
no s'h'i saben avenir !

et un chant occitan, sur une toute autre musique nous dit :

Dos aucels sus una espiga
non s'en podon sostenir
dos gojats amb una filla
non s'en podon divertir.

Comment voulez-vous, lorsque deux cultures sont si proches, que le langage qui les traduit ne le soit pas aussi ?

Une langue c'est un corps et chaque dialecte est un membre. Tuer un dialecte c'est mutiler le corps, et c'est ce que l'on fait en bannissant « benlèu » au profit de « potser », « canti » au profit de « canto ».

Quant aux arguments qui expliquent cette uniformisation... On m'a dit que « canti » pouvait être confondu avec « que canti ». Donc « canto » allait mieux. Moi je pose la question : Avez-vous déjà eu des problèmes avec le français qui dit « chante » à la 1re et à la 3e personne du singulier du présent de l'Indicatif et du Subjonctif ainsi qu'à l'Impératif ?

Je disais qu'une langue c'est un corps. Les dialectes en sont les membres.

Un corps dans le vide le plus total, d'abord ça n'existe pas, d'autre part ça n'a aucun sens.

Un corps est toujours en relation avec autre chose ; la terre, les objets, les autres corps. Ses membres sont en contact constant avec cet entourage.

Mutiler le corps c'est le priver de ses contacts, de ses relations, de ses échanges avec l'extérieur.

Tuer les dialectes, c'est renfermer la langue sur elle-même, c'est lui interdire toute évolution, c'est la couper du monde extérieur, c'est la scléroser. Ce n'est en tous cas pas redonner vie à la langue populaire.

Iu GRAS i BARTHES.

charcuterie

PIRAY

JAMBONS du PAYS

Perpignan-Pneus

pneus neufs toutes marques

17, avenue Marcelin Albert, 17

PERPIGNAN

PARLANT CATALA VENIU A VEURE'NS A :

Reca de Comunicació i Biblioteca General CEDOC

Confiserie

DAUNER

tourrons

fruits

confits

nougats

SES SPÉCIALITÉS CATALANES ET RÉGIONALES

"expéditions tous pays"

25, Rue de l'Argenterie

PERPIGNAN

LLIBRES, POESIA, TEATRE, CANÇO

(suite de la page 6)

INITIATION

à la Littérature catalane

par René LLECH-WALTER

L'infatigable René Llech-Walter, l'un des artisans les plus conséquents pour la renaissance de la langue catalane en Roussillon, vient de publier une « Initiation à la littérature catalane », appelé à rendre de signalés services à tous les Roussillonnais qui reviennent au catalan en passant par le français.

En effet, l'ouvrage est rédigé en français, avec traduction catalane, ou vice-versa, notamment pour les poésies reproductibles. C'est dire qu'il s'agit bien d'une véritable initiation, non seulement à la littérature catalane, mais aussi, à la langue catalane elle-même.

On peut se la procurer en s'adressant chez l'auteur, 72, avenue de Gaulle, à Perpignan ou dans les librairies spécialisées.

FANG TOU

per en Patric GIREU

« Autre langue, autre écriture » annonce l'auteur mateix. I es, efectivament, així tot el llarg de l'obra (60 pàgines).

Seixanta pàgines de poesia nova, no del gust de tothom, no compresa per tothom, no apreciada per tothom; mes, resplendint, certament, un esforç nou i original envers la poesia, envers la llengua i envers aquest boci de Catalunya, dit del Nord.

No hi ha res a dir en quant al català emprat (lexicografia quasi enterament rossellonesa) llevat, tanmateix, certes formes fonètiques en lloc d'ortogràfiques. Hem notat, no obstant, enconrar-hi au-

tèntics mots francesos, no rellevats com a tals, que tenen perfectes equivalents en català.

En resum un « Fang nou », encara tou, esperançador, susceptible de modelar-se en noves formes, noves figures, nova poesia...

DEBAT POETIC

L'autor de « Fang tou » i d'altres poemes rossellonesos, en Camil Descossy i en Jep Gouzy, han estat recentment invitats pel Grup rossellonès d'estudis catalans a una vetllada poètica.

Tres Rossellonesos, tres poetes, tres estils diferents. Com s'esquela, en una tal reunió, no solament hi havia un auditori aïmant de la poesia sinó que també hi havia altres veritables poetes rossellonesos, principalment en Francesc Català, en Jordi Pere Cerdà, en Joan Cayrol i en Joan Morer.

Debat elevat, selecte, constructiu, el mèrit del qual recau sus el G.R.E.C. que cal felicitar per haver realitzat aquesta segona vetllada poètica.

Debat socio-cultural

El mateix G.R.E.C., en col·laboració amb l'« Amicale laïque » i « Les amis d'illiberia », van organitzar a Elna, a finals de febrer propassat, un debat sobre la problemàtica catalana actual. S'hi abordaren els principals problemes del dia que's posen tant als Catalans de França com als Catalans d'Espanya.

Pel que fa referència als de França, tothom està d'acord en constatar una extraordinària recuperació ètnica, inimaginable una quinzena d'anys endarrera. Aquesta recuperació es tant més remarkable que la massa de Catalans de França es infima en relació a la dels Catalans d'Espanya.

LLEDANIES DE MOFETES

Amb les potes de la sardina i amb les ales del conill farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Dels carcers de les repúbliques Cadenes de la llibertat farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb el xiulet de la granota les llàgrimes del crocodil farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb la sang de les autoritats amb el diner del país puta farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb el delit dels morts de gana amb el fruit dels morts de set farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb la societat de consum i el consum de la societat farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb les plomes de l'elefant la gràcia de l'hipopotam farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb vitamines de petroli amb adjuvants cancerigens farem una cançó bonica farem una cançó d'amor...

Amb l'àtom ple de gentilesa amb el somriure dels fusells farem una cançó bonica farem una cançó de mort!

Joan MORER.

QUERNAVAL 1° REI DE ZITZANIA

Sembla que a Perpinyà, d'ençà d'alguns anys, la tradició del carnaval, per un temps negligida o oblidada, vulgui arrelar, agafar vida, ronaixent de les seves cendres, més vivaç que mai, tal com ho feia el Fènix de la mitologia.

Suposo que d'això se n'alegrarà tothom (o gairebé tothom) que senti brollar dins seu una mica de sang catalana. Ja se sap que aquesta manifestació folklòrica, els divertiments públics i les disfresses que li donen vida no provenen del tot de costums típicament nostres, però crec que tota cosa que serveix, poc o molt, a expressar la nostra personalitat és una bona cosa, àdhuc quan això no correspon exactament a un gust personal, a l'edat de tothom o a interessos particulars.

Recordo que el nom posat al ninot de palla i paper, representant el carnestoïtes de 1977 va moure, en el seu temps, una polèmica, a vegades cortesa a vegades àcida, entre els partidaris de l'ortodòxia ortogràfica i els altres que inclinaven per a una llibertat sense brides acadèmiques. En aquesta controvèrsia, Déu em guardi de ficar-m'hi jo! Ja prou se sap que, a casa nostra, en això de la llengua i d'opinions polítiques, s'ha d'anar-hi amb poca de plom. Convençut per endavant que ell, i ell sol, posseïx la clau del problema, que els altres són una poca-soïta, uns baliga-balaga, uns incapaços amb els quals discutir o tenir tractes és perdre's el temps, cadascun es tanca en la seva inexpugnable fortlesa, es tapa les orelles i deixa ploure a fora.

Tanta contestació per només un nom hauria de semblar a tots exagerada ja que, d'ara a uns quatre o cinc anys, ningú a Perpinyà no es recordarà el nom d'aquell ninot, objecte de tantes discussions estèrils. Tothom se l'haurà oblidat, cosa que demostra molt bé la poca importància que s'hauria d'acordar-li avui dia. Però, tot i que mort el carnaval, les discussions bizantines sobre tal o tal concepte acadèmic o dialectal persistiran, pitjor, prosperaran. S'ha d'admetre que això és una faceta negativa del nostre caràcter catalano-rossellonès.

Cadascun de nosaltres sap, sense haver-hi mai anat, que de Catalans n'hi ha pertot arreu al món. Això és veritat! No és pas una fanfarronada o una manifestació pedantesca de la nostra jactància! En qualsevol lloc que es vagi, sigui a Europa, Africa, Amèrica i altres continents, pertot s'hi troben catalans. Encontrar un compatriota en terres estranyes i llunyanes procura cada cop una alegria no gens fingida o, si més no, una satisfacció innegable.

Aquella casualitat increïble que fa coincidir, lluny de la Pàtria, dos Catalans, encara que provinquin de classes socials o intel·lectuals diferents, els és una ocasió inesperada de parlar-se en la llengua vernacle. A més d'això, molt sovint hi troben una oportunitat per tutejar-se, cosa que els hauria estat impossible si haguessin tingut els tractes en francès.

Aleshores, i tenint això en compte, per què cal que aquelles sobtades i veritables amistats capaces de néixer i créixer en terres estranyes, capgirin, esdevinguin esquifes, difícils i, a vegades, enemigues en terra catalana?

Indiferència o lassitud?

Cap a mitjan de febrer, un diari local d'expressió francesa donava a conèixer, ajudant-se en això amb fotografies evocatives, que en el bosc de La Clavera, situat entre els pobles de Font-Pedrosa, Talsu i Canavella, una vintena de bovins d'un ramat comptant una cosa com cinc-cents caps de bestiar, havia mort de fred.

Es tractava només d'animals vivints, o sobrevivints, en un racó de Garrotxa, lluny de la civilització, lluny de les ciutats macrocefàliques, molt i molt lluny de nosaltres, potser en un altre planeta. En llegir aquella nova, si tothom, o gairebé tothom, va compadir-hi, ningú, o gairebé ningú, no va sentir-s'hi concernit. Només faltaria! Si hom havia d'engrescar-se per cada cosa que ens dona ganes de vomitar, ens passaríem el temps fent croades quixotesques contra molins de vent.

A més, ja que no es tractava de persones, la notícia, aleshores, tenia permís, podria passar-nos per sobre el cap, aèria, en condició de no fer-nos-hi bellugar un sol cabell, de no molestar a ningú. S'ha de dir a descàrrega d'aquells caps, grossos o petits que, avui dia, ocorren unes coses més estranyes (enteneu-ni esgarrioses) que cal que ens en faci una de molt forta per obtenir-hi només un petit alçament interrogatiu de les nostres cel·les.

Qui de nosaltres, en aixecar-se del llit al matí, pot ésser assegurat que, a la nit, serà encara en vida? Qui gosarà afirmar que un cotxe, volant a cent quilòmetres hora, passant per inadvertència, no l'haurà alçafat, gentilmente, com s'ha de fer, sobre la calçada? O que qualsevol motociclista no se l'haurà endut cap a l'infern, just quan trencava en el pas reservat als transeünts? Just allà, on ningú no se l'esperava! Aquestes coses passen cada dia. Potser els altres però passen! I més d'una vegada el dia! Tant que, quan ens hi reflexionem una mica — és a dir massa —, ens estranyem de ser encara vius i, per la majoria, de tenir encara dues cames i dos braços com s'han de veure a tota persona normal.

Es fora de dubtes que, comparada amb això, la mort d'una vintena de vaques, en una muntanya de la qual, ahir encara, no coneixíem ni el nom, que demà ja tindrem oblidat, en un lloc que no sabem cap a on està ni tampoc volem saber-ho, on no anirem mai, la mort de vint vaques pacífiques, en una muntanya probablement pacífica, enmig de pagesos potser pacífics ens sap greu i ens consola alhora.

Egoïstament ens permet, ens autoritza a pensar que cadascun de nosaltres, els ciutadans, que voregem la mort com el matador en l'arena, en cada instant de la nostra existència de formiga, nosaltres som vius, ben vius, ...encara vius, ...Almenys per avui...

J. C.

CONSTRUCTIONS FLOREALES

UNE HEUREUSE ALLIANCE ENTRE VOTRE BUDGET ET VOS IDÉES

Nous assurons pour vous :

- 1 La CREATION du PLAN de VOTRE CHOIX
- 2 Le DEPOT du PERMIS de CONSTRUIRE
- 3 Les DEMANDES de PRETS, C.F., P.I.C., Bancaires
- 4 Les relations avec les diverses administrations
- 5 La surveillance de votre chantier, des terrassements à la remise des clés.
- 6 Des modèles exclusifs de 170 000 F à 600 000 F et plus.
- 7 Des PRIX FERMES et DEFINITIFS.

PERPIGNAN :

179, Avenue Maréchal-Joffre - 52.15.80

BÉZIERS :

83, Avenue Président Wilson - 28.33.98
28.49.08

Imp. du Canigou, r. de l'Abattoir - PERPIGNAN

Chez Guillaume RESTAURANT

SES SPÉCIALITÉS :

Le bœuf gros sel
Le pavé au poivre
L'onglet,
L'entrecôte au roquefort

4, Place de la République (marché couvert)

PERPIGNAN

Téléphone (68) 34.51.07

Fermé le lundi

Centre Cultural Català

CURSETS DE LLENGUA

CATALANA

SARDANES — TERTULIA

BIBLIOTECA

- SORTIDES FAMILIARS -

- CONFERÈNCIES -

Seccions teatre,

Cinema,

Esports,

Canç.

ADHERIU AL C.C.C.

Carrer Sant Mateu, 2

PERPINYA

Tel. 34.80.40

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

CEDEC

**POUR UN CADEAU
une MONTRE
un BIJOU**

DU COMMUN

gilde des orfèvres

23, Rue Louis Blanc

Tél. 34.35.61

66 PERPIGNAN

DONAR MES per no pas DONAR MASSA

Donar més per no pas donar massa hauria d'esser la divisa del govern espanyol en el període actual. Així desarmaria, eficaçment, los qu'estan temptats de demanar-ho tot i tot seguit. Al mateix temps, faria veure, a la gran massa dels ciutadans espanyols qu'en democràcia se pot anar tan enllà com ho desitja un poble, per etapes successives.

El govern espanyol acaba de restablir les migrades llibertats antigues de Biscala i Gulpúscos. Es evident que s'ageix d'un gest de bona voluntat; mes, es evident també qu'es notòriament insuficient pels Bascons, sabent que tingueren un estatut d'autonomia, ben superior, durant la guerra civil. Entre ço que se'ls acaba de donar, i ço que voldran, infal·liblement, demà, hi ha el terme mitg de l'estatut del 1936.

Es el mateix cas pels Catalans; llur migrat estatut (ridículament migrat si hom lo compara a les autonomies que donen els estats federals d'arreu del món) com el basc, fou conferit per un poder espanyol legalment, nacionalment, constituït i internacionalment reconegut.

Aquests estatuts foren il·legalment anul·lats per decrets franquistes. El franquisme havent desaparegut, legalment, per sanció legislativa i per sanció referendària del poble, el govern espanyol té l'obligació, moral i jurídica, de restablir els esdits estatuts. Fent-ho, dos governs autònoms exiliats deixarien d'esser-ho. I, entre altres avantatges internacionals qu'en retiraria el govern espanyol, evitaria casos tan lamentables com la recent prohibició d'una manifestació de Catalans a França, en favor del president legal del govern de la Generalitat de Catalunya.

En escriure això volem dir que són els estatuts basc i català que cal restablir. No major pas d'homes ni de governs regionals; parlem d'institucions regionals legals de l'Estat espanyol, atorgades democràticament i suprimides il·legalment.

Ço que cal es restablir les institucions; en quant als homes que les hauran de regir, els pobles basc i català s'encarregaran de desinyar-los per mitjà d'eleccions lliures.

Jaume PRATS.

au grenat

les plus beaux bijoux

LAVIOSE

Artisans spécialisés de père en fils

4, rue Maréchal Foch

PERPIGNAN

Tél. 61.01.09

COM EN ELS TEMPS DEL REGNE EN COMU

MAJORCA I EL ROSSELLO S'ASSEMBLEN

Davant de la gran invasió turística, si féssim un balanç, sumari, de la darrera « saison » al Rosselló, lo podríem resumir, com lo que fa sobre Majorca, la nostra correspondent Na Maria D. Cortey. I podríem cloure l'article de la mateixa manera qu'ho fa ella.

D'allò de « Illa de la calma » d'en Rusinyol ja no en resta ni el record. L'invasió del turisme i la problemàtica que l'envolta han esborrat aquella bellesa d'un paisatge i d'una parla maravillosos.

Perquè els monstruosos edificis dels hotels han esguerrat cales, pinedes i platges i la cribrida grollera dels que surten de les sales de festes esquinquen la pau de les nits il·lunques, que tenien una bellesa indescriptible.

El fenomen del nou ric carent de cultura que el feia renegar de la seva pròpia llengua per emmanllevar-ne una altra, l'oficial, la qual pronuncia de faiso esgarriofosa. Si calia aprendre una llengua, més valia l'anglès, el francès, l'alemany, etc. El català de Majorca no « feia fi ni era rentable ».

Una cultura de llustre trencadís els feia despreciar les riqueses pròpies i embadalir-se per les foranes. Personalment hem escoltat, de llavis d'un d'aquest enriquits pel turisme, dir que Grècia no li havia agradat « perquè tot estava trencat, ben al contrari de la maravellosa dels gratacels de Nova York ».

La crisi del turisme s'ha fet notar i ha arribat gairebé al mateix temps que el deixondiment d'una consciència política després de tants anys d'indiferència. Poc a poc les diferents tendències polítiques han anat sortint a la llum i la joventut ha descobert la seva responsabilitat.

Hosteleria i construcció han tingut el màxim d'atur. Tancaments d'obres a les esglésies, mitjans i manifestacions rebutjades per la força pública, etc. Fent costat a la resta dels Països catalans, Majorca va començar la campanya per l'ús oficial de la nostra llengua. Dues opinions s'enfrontaren: els partidaris de l'oficialitat i els de la cooficialitat.

Ja sigui per l'incomoditat dels trasllats o per la manca d'interès, l'assistència de Majorquins a la « Marxa de la Llibertat » fou minsa.

El mes de juliol fou l'escollit per la fundació de l'« Assemblea democràtica de Majorca » i pel primer míting comunista al Teatre balear.

Cinc milions (dels 310 concedits pel govern) foren destinats a les Balears per ajudar als obrers obligats a l'atur.

L'« Assemblea democràtica de Majorca » tingué fortes discussions referents a la « Reforma Suárez » i fou motiu d'enfrontament de socialistes i comunistes (esquerra del P.C.). La susdita assemblea tampoc es posà d'acord per organitzar la campanya pro-abstenció del passat referèndum, que, com en la majoria del país, l'emportà el sí.

L'altre dia un conegut periodista deia que la premsa, la ràdio i la televisió del país parlaven més de Catalunya els darrers mesos que nos pas durant els quaranta anys passats... Gent que mai havia pronunciat la paraula: democràcia (pecat mortal!) ara s'en omplen la boca vingui o no a tomb. Els canvis de camisa estan a l'ordre del dia i tots són « demòcrates de tota la vida ».

Naturalment aquí, a Majorca, també patim aquests fenòmens mig patè-

tics, mig divertits. O tots els seguidors de l'antic règim són al « Valle de los Caídos » o un nombre important d'Espanyols ha perdut la memòria.

Però quelcom de bo ens ha ofert durant l'any 1976. Molta gent majorquina, que mai se'n havia preocupat, ara desitja conèixer coses de la seva terra, escriure i llegir bé el català de Majorca i han descobert una mena de sentiment (que encara que no sospitesin portaven amagat dins del cor) i que és l'estimació i el respecte a les coses pròpies, sempre superiors a les emmanlleades. Han descobert que tenen una magnífica història, cultura, etc.

La joventut majorquina és ferma; desconeix els dubtes i les pors de llurs pares i sap el que vol.

Sí, l'any 1976 ha deixat un balanç positiu a Majorca: el descobriment de la pròpia personalitat.

MARIA-DOLORS CORTEY.

LE DESTIN

chacun peut le connaître pour
« MIEUX LE CONSTRUIRE »

COLETTE SAINT-MARTIAL
vous aidera

MÉDIUM I ASTROLOGIE I GRAPHOLOGIE I

Reçoit tous les jours sauf

(Samedi après-midi et dimanche)

de 9 heures à 19 heures

4, rue Frédéric Escanyé — 2e étage

PERPIGNAN

Face Caisse Epargne

Prix modérés

Téléphone : 51.05.66

Personne n'est entièrement d'accord avec TERRES CATALANES. Même pas son principal responsable. Plaire à tout le monde n'est ni possible ni souhaitable.

La BANDERA i la LLENGUA CATALANES COOFICIALS a CATALUNYA-SUD, a quan a CATALUNYA-NORD ?

El 26 de gener del 1939, els franquistes entraven a Barcelona, i treien la bandera catalana.

Catalunya s'endinsava dins una llarga nit que durà 39 anys.

El mes de desembre passat, tornà la nostra senyera tan desitjada, com si res no era, com si res no havia passat. Avui dia hom pot veure-la onejant tranquil·lament sota el ventífol marí en el municipi de Barcelona.

El nostre emblema, molt més vell que l'espanyol o el francès, té una història i unes llegendes tan boniques l'una com les altres (1).

Ha recorregut quasi tots els països del Mediterrani, i era present, a l'Edat mitjana, ultra les nostres terres, a Provença, Sardenya, Sicília, Nàpols, Grècia, Turquia i Xipre.

Encara avui lo conserven Provença, Alguer (Sardenya) i Sicília i, evidentment, amb les dues Catalunyaes, l'antic regne de València i les illes Balears.

Fins i tot, certs Aragonesos, al volguer retornar a llurs fonts d'origen, se posen la qüestió de si haurien d'adoptar, també, l'escut sang i or del nostre comte del Conflent.

Això que no hera, és que durant aquests quatre últims decennis, fou prohibit en tots els edificis, monuments i vida pública dels Països Catalans de la península Ibèrica, pel règim d'en Franco que hi veia un símbol del nacionalisme català i de la rebel·lió contra la seva autoritat.

L'exemple de Barcelona serà segurament seguit ràpidament per la gran majoria dels municipis, al Sud dels Pirineus.

Quins són els batlles que gosaran penjar la senyera catalana, a tocar de la francesa, en els municipis de Catalunya Nord ? Pocs ! Uns perquè tenen por de desplaure, altres perquè tenen vergonya, o que no són catalans — i tots aqueixos diran, a l'unison, « sóc Català », o « je suis avec les Catalans » sense cap modestia.

El ministre castella Suárez ha reconegut el dret per els Catalans d'utilitzar llur llengua tant a l'escola com en els tribunals, i el dia és proper en què Barcelona tindrà un, sinó més, canals de televisió.

Mentrestant que dins l'Estat francès, que es diu democràtic, aqueixos drets fonamentals nos són negats, amb la passivitat dels nostres cànecs locals, vaillets afrancesats d'un govern centralista, diputats i senadors qui cada vegada ens prometen molt i després deixen reguinar el matxo fins que es cansi.

Pere MATEU.

(1) Veure el nº 21 (1976) de « Terres Catalanes » : Història verídica de l'escut de Catalunya.

BANYULS DE LA MARENDA, CIUTAT PUBILLA DE LA SARDANA

El nostre Banyuls ha estat elegit « Ciutat Pubilla de la Sardana 1977 » per l'Obra del Ballet Popular de Barcelona que agrupa unes tres centes organitzacions folklòriques i sardanistes.

Quin honor per a Banyuls !

En nom del municipi el batlle ha acceptat aquest títol. Però cal ben comprendre que aquest honor s'adreça a tota la vila, a la seva població, i que el públicatge dura un any.

QUE ES UNA PUBILLA ?

La pubilla és la minyona hereua d'una casa. Ciutat pubilla és doncs, una ciutat que hereta del gloriós passat sardanista. Però actualment el mot « Pubilla » té també el sentit de « Mies ». Per això mateix, una comissió elegirà una pubilla que representarà Banyuls.

PER QUINS MOTIUS BANYULS HA ESTAT LLESTAT ?

Des de Girona, en 1960 fins a Granollers, en 1976, moltes ciutats i viles han tingut el gran honor de ser Ciutat pubilla.

Per escollir Banyuls, la comissió de l'O.B.P. ha considerat que : — és el trentenari del Foment banyulenc.

— des de 1962 no hi hagut Ciutat pubilla al nord de l'Albera.

— Rosselló sembla tan unit als països catalans del Sud a través del folklore com a través de la llengua.

— era hora de mostrar a aquests germans catalans que sem tot uns.

El diumenge 17 d'abril, doncs, Banyuls serà de festa i tots els sardanistes del món tindran l'esperit girat cap a la nostra vila.

Ciutat pubilla és un mirall on es miren totes les altres. I quan el foc sortirà del gresol, aquesta llum irà fins a tots aquells desarrelats per dur-los la nova que la cultura catalana.

Si tots els homes del món Es volien donar la mà Formarien al torn del món Una sardana de pau...

Roger RULL.

TOUT POUR LE JARDIN

GRAINES D'ÉLITE

CLAUDE

24, Boulevard G. Clemenceau

PERPIGNAN

Téléphone 61.24.03

communication
i Hemeroteca General
CEDOC

LLIBRES, POESIA, TEATRE, CANÇO

LA FRANCE EN MIETTES

par Jean-Pierre RICHARDOT

Voici un grand livre qui met le doigt dans la plaie.

Dès les premières pages un rayon aveuglant de lumière met à nu le vrai — mai français — et la grande valeur des autres systèmes libéraux occidentaux alors que les défauts du nôtre sont lumineusement dévoilés.

Par ailleurs, nous y avons lu des propos similaires à ceux soutenus par « Terres Catalanes » depuis sa création. Nous voulons plus particulièrement parler des structures de l'Etat français actuel, structures qui finissent par donner à ses citoyens, surtout les périphériques, une mentalité de mendiants, à commencer par nos élus qui sont constamment obligés d'aller quêmander à la capitale.

Enfin, l'analyse de l'éditeur étant tout à fait parfaite, nous la transcrivons « in extenso » :

La France que nous connaissons va exploser. Elle va tomber en miettes. Nous allons droit à une série d'événements après desquels mai 1968 apparaîtra comme une manifestation de jeunes gens bien élevés.

Tout l'appareil napoléonien encore en place va se liquéfier : les « grands commis » et les préfets vont être supprimés, comme jadis les fonctionnaires coloniaux. Et, pour la même cause, les indigènes n'obéiront plus.

Des Cevenols aux Bretons, toutes les minorités ont été écrasées dans ce pays. Mais elles relèvent la tête. Si les responsables politiques — tenus par la Constitution, sous peine de forfaiture, de maintenir intacte l'intégrité du territoire français — ne se réveillent pas immédiatement, le territoire national risque de se voir réduit, avant la fin du siècle, au seul Bassin parisien. La Corse pourrait bien avoir une délégation à l'O. N. U. ; l'Alsace, la Bretagne, le Pays Basque, la Catalogne, la Flandre, l'Occitanie signifieront leur congé à Paris.

Pour enrayer cette contestation multiforme, la sagesse serait d'admettre « le droit à la différence », comme dans les autres pays européens.

A l'heure où s'effacent les frontières il est urgent de fonder une République fédérale française en redonnant le pouvoir aux élus. Si nous ne le faisons pas, nous irons, rapidement, les yeux bandés, vers la révolution.

« PARIS, ÇA SUFFIT ! »

par Gabriel DOMENECH

Oui, mais !

Pour un Catalan, résident en Provence le sujet était en or : Remettre Paris à sa vraie place, dans le contexte de l'hexagone, tant au point de vue historique que politique, culturel, économique et, surtout, administratif.

Malheureusement, ce sujet de choix a été massacré par l'auteur lui-même car, en voulant trop prouver — comme c'est presque toujours le cas — il n'a rien prouvé du tout, tant ses diatribes sont partiales, hargneuses, vulgaires même ; sa hargne est telle qu'elle enlève toute valeur aux choses très sensées qu'il écrit.

En effet, d'après M. Domènech, Paris a été toujours négatif en tout. Or, nous qui sommes contre le Paris tentaculaire actuel, et contre les phases de son passé qu'il ont ainsi fait aboutir, nous reconnaissons, volontiers, ce que Paris a apporté de grand, de généreux, de beau à la France et au monde. Nous nous plaignons à rendre hommage au Paris qui a été, pendant longtemps, le phare de ce monde, entier ou presque.

Nous sommes, cependant, d'accord avec l'auteur pour reconnaître que Paris était minuscule, misérable au début, donc, infiniment moins important que d'autres villes et pays de l'Etat français d'aujourd'hui. Nous reconnaissons volontiers cette origine misérable face aux prestigieuses villes et pays du Midi à la même époque ; mais nous reconnaissons aussi que le peuple de Paris devint le plus progressiste du monde. Malheureusement, il n'échappa pas à la loi des trois états (chère à Auguste Comte bien qu'il ne sut jamais l'appliquer avec toutes ses conséquences) passant, successivement, de ville révolutionnaire à ville conservatrice pour devenir, enfin, ville réactionnaire.

Pourtant — sans son centralisme outrancier — la phase actuelle de Paris devrait être tout à fait du goût de M. Domènech car, lui aussi, est devenu réactionnaire, un fleffé réactionnaire même. Même s'il n'en a pas conscience encore, il est réactionnaire dans toutes son étendue intellectuelle et morale, à telle enseigne qu'il est empêché de porter des jugements équitables sur tous sujets où la loi des trois états entre en jeu. C'est ce qui lui arrive tout le long de son livre : il écrit des pages accablantes pour Paris et son centralisme étouffant, mais il veut rester dans l'Hexagone tel qu'il est. En somme il dénonce le mal mais il veut le guérir avec les mêmes remèdes qui l'ont fait naître.

Bref, il écrit pour ne rien dire, peut-être pour se faire lire. Cela est grave car il parle au pluriel, comme s'il était le porte-parole de tous les provinciaux... il se permet, même, d'énumérer la plupart des pays, de ces provinciaux, avec un lyrisme digne d'une meilleure cause.

Car la France ce n'est pas ou, plutôt, ce n'est plus ce que dit M. Domènech. La France ce n'est pas, surtout, la Flandre, la Normandie, la Bretagne, l'Alsace, l'Auvergne, le Pays Basque, le Pays Catalan, la Provence, la Corse, etc. Ces pays, s'ils font, effectivement partie de l'Etat français, ils ne sont pas, ils ne peuvent pas être français puisqu'ils sont déjà, puisqu'ils étaient déjà flamand, normand, alsacien, occitan, basque, catalan, corse, etc., avant de faire partie de l'Etat français.

La question n'est pas, aujourd'hui, de les séparer ou non de l'Etat français, la question est de savoir si oui ou non, cet Etat français saura évoluer dans le sens qu'une cohabitation soit encore possible dans cet avenir qui est pour demain... Car après il sera trop tard...

DE QUEROL A LA TOUR

par Dr. Jaume CHURET

Cal felicitar l'autor d'haver escrit aquest llibre. Caldria qu'en cada vila i vilatge del nostre país, hi hagués un erudit local capaç de fer com el Dr. Jaume Churet, escriure l'història del seu indret. Mes ço que caldria després, seria assegurar-ne la difusió en les poblacions interessades, particularment als infants.

D'aquesta manera l'estudi de l'història podria començar pel començament, es a dir per la qu'ens toca més d'apropr, la nostra pròpia història, la de la nostra família, la de l'indret en el qual hem naixcut, passant després a l'història de la nostra comarca i, així successivament, a l'història de la nostra àtnia, de la nostra nació, del nostre estat, del nostre continent, acabant, finalment, per l'universal.

Per nosaltres, Catalans, poble sense història oficial, perquè no tenim Estat, llegir llibres com lo del Dr. Churet, ens permet de conèixer millor els nostres avant-passats els quals no tenen res de comú amb « nos ancêtres les Gaulois ».

Referint-nos més particularment al text del llibre de l'autor querolà, voldríem afegir qu'essent partidaris, a « Terres catalanes » del manteniment de tot ço que forma part del poble català, caldria qu'els Querolans demanessin el retorn del nom d'origen al vilatge de La Tour de Querol, i a la seva vall, « la vallée de Querol ».

Querol — que's pronuncia tan fàcilment en francès com Carol — hauria de tornar a esdevenir nom oficial. Primerament per raó de tradició històrica, car el prefix de Querol no té res de comú amb lo de Carol ; ans al contrari, afraçant, estúpidesment, Querol en Carol s'ha creat una confusió, car, certs esperits, dedueixen Carol de Carolus, donc, Carles en català. Aqueixa falsa deducció n'ha conduït a una altra ; ja de suposar que La Tour de Carol se deia abans La Torre d'en Carles. Pels Catalans de l'altra banda del Pirineu, aqueixa deducció sembla força plausible ja que coneixen bé el vilatge de Torredembarra (Torre d'en Barre), quan, en realitat, el veritable nom de La Tour de Carol era La Torre de Querol, o sigui la torre del gran roc.

TEATRE CATALA

A PERPINYA

El grup Font Freda, sota la direcció d'en Renat Botet, va representar, al Teatre municipal de Perpinyà, la comèdia en tres actes « La gossa d'en Pepet » d'en Pere Guisset, un Ceretà autor ja d'altres remarcables obres.

El públic perpinyanès acudí nombros a l'espectacle ; mes no de la manera massiva que caldria per encoratjar aquests entusiastes grups artístics que, com els de la nova canço, tant fan per la renaixença de la llengua catalana a Catalunya-Nord.

Encoratjar un grup teatral com el de Font Freda era tant més fàcil que l'espectacle era de qualitat, posant de relleu la vivesa del verb català dins la trama d'una obra plena d'astúcies gracioses i còmiques del millor efecte.

En prelu diu presentada la farsa « Les calces d'en Joan », peça en un acte que provoca la riallada del començament a la fi.

Hem remarcant, desagradablement, qu'el programa, venut a l'entrada de l'espectacle, estava mitg redactat en francès mitg en català. Partint del principi qu'els espectadors que van a veure una peça de teatre en català, comprenen aquesta llengua, no volem pas per qu'argument ha d'estar redactat en francès.

A MILLARS

El grup « Força Ral » ha presentat la comèdia « El vi de l'Anton », d'en Josep Tolza, sota la direcció d'en Roger Payrot.

S'agex d'un nou autor rossellonès l'obra del qual està promesa a èxits més sorollosos, a mida que, en noves peces, afinarà l'art teatral i la llengua catalana. Car, la seva vinguda, a l'un i a l'altra són força tardanes ; la quarantena passada.

Podríem dir que la naixença d'aquest autor es un cas semblant al del poeta Joan Morer, de Ribesaltes. Han vingut, tardament al català perquè no havien pas rebut cap cultura en llur llengua maternal, i, quan han volgut escriure quelcom, saltit de llurs fons íntims, no ho han pogut fer més qu'en català.

A Sant Andreu de Soreda

El grup d'en Francesc Manent, el mateix que creà la finíssima comèdia « Hem de casar en Batista », posà a escena « Montanyes regalades », una altra obra del mateix autor, el prolífic Pere Guisset susedment.

Com a Millars, el públic no cabia dins el teatre.

Nombroses viles i vilatges han ja sol·licitat la « troupe » d'en Francesc Manent com ho fan amb la d'en Roger Payrot o la d'en Renat Botet.

Tanmateix, sembla que si tinguessin una mena d'empresari-prospectador-organitzador, la difusió podria fer-se sota la forma de « tournées », com les « troupes » professionals. Car, l'entusiasme

general de les poblacions vilatanes, davant del teatre català, contrasta amb l'entusiasme relatiu de Perpinyà, ço que confirma que la capital del Rosselló — llevat d'una meritòria èlite i del poble més humil — la resta de la població està, malhauradament, molt alienada.

Paul DEVY

DOCTEUR EN PHARMACIE

32, cours Lazare Escarguel

PERPIGNAN

T. 34.21.42

CANÇO CATALANA

Fa pocs anys, parlar d'un recital de cançons catalanes a Perpinyà hauria fet somriure els més optimistes. Ara, quan se n'annuncia un, se pot assegurar que l'indret on tindrà lloc serà massa petit per acollir joves i no tan joves ; minyones i minyons que ja parlen català i que, tot d'un cop, descobriren la llengua, que havia d'esser la llur maternal, i qu'hom los han fet ignorar. Descobriren, a més, qu'aquesta llengua es expressiva, dolça, clara, precisa, poètica, tendra, melodiosa, rica, suau, afectiva, etc., doncs, que no es un patuès pejoratiu sinó una llengua tan ben estructurada com qualsevol altra de vivents.

Descobriren, també, qu'els nostres cosins germans occitans operen una renaixença semblant. Conseqüentment van també a escoltar els cantaires occitans que venen a actuar a Perpinyà. Darrerament han aplaudit en Claude Marti i en Patric, dos prestigiosos representants de la canço occitana.

No hi ha setmana — en un lloc o altre de Catalunya-Nord — sense que hi hagi un recital de nova canço ; mes, en l'interval de la nostra paració, el gran « bum » fou durant el mes de febrer a Perpinyà. Els dos més grans teatres de la ciutat acolliren l'un Teresa Rebull i Raimon — tan conegut ja al Rosselló — i l'altre un veritable estol d'artistes, una cinquantena en un sol espectacle !

La majoria acturen sols, si bé hi havé, també, varis grups, el més important dels quals es, a la vegada, el més prestigiós i, tècnicament i artísticament, el més perfecte. Volem parlar del « Fanal de Sant Vicenç ».

Noves i velles veus catalanes del Rosselló se retrobaren per donar un espectacle de qualitat i fer albirar, a cantants i públic, endemés qu'encara cantaren millor.

ESSER CATALA

Es curiós de constatar com la nostra història obeeix a certes lleis naturals. Els Xinesos diuen : « Pots torçar la veritat ; un dia o altre se redreçarà i brillarà amb esclat. »

L'història dels pobles il·lustra aquest proverbe. Prenem el cas del nostre país català : Durant més de quaranta anys, en Catalunya-Sud, la nostra llengua, la nostra història, els nostres costums, inclús les nostres danses estigueren prohibides i perseguides.

Adhuc el mot « català » fou bandejat. L'alta societat d'allà baix — com la nostra aquí — fou la primera a seguir i encoratjar les instruccions governamentals i a canviar de llengua. No s'havia de parlar més en català ; el centralisme regnava apaiat per la dictadura.

Tot semblava acabat, replegat definitivament. Era ignorar que malgrat que l'història del moment l'escriguin els vencedors, l'història definitiva l'escriuen, col·lectivament, els pobles.

I si el poble català — com després de l'11 de Setembre del 1714 — abaixà els ulls durant quaranta anys, no abaixà el cap. Començà per reprendre consciència, per reprendre el treball, s'exilià o restà en el sol natal i remeté en marxa Catalunya sense oblidar res, sense perdre res d'essencial, a començar per la dignitat, acabant per retrobar-se en la seva forma original, més fort que mai. Signe infal·lible d'aquest ressorgiment : l'alta societat torna a parlar en català !

Quaranta anys de mort, de misèria i de por per retornar al mateix punt de partida : el nacionalisme progressista d'un poble, prelu diu del federalisme i de l'internacionalisme.

Quaranta anys d'història. Pel filòsof, i pel poble, el concepte dels anys no es pas el mateix. Els anys no tenen pas la mateixa durada quan la llibertat no existeix.

Ara la renaixença de Catalunya-Nord sap que té de l'altre costat de les Albers, l'altra part del poble català que farà també relluir la llengua, la cultura, la personalitat catalanes.

El cas del poble català no es pas únic en el món : quants problemes s'evitaran si en lloc de torçar la veritat hom hi fes atenció ; si se tractés de resoldre els problemes prenent-los resoldudament de front, tenint compte només de l'única cosa qu'en realitat té importància : el poble.

Tornarem a lluirar, tornarem a sofrir, tornarem a vèncer !

Pol Yag.

La CATALANA del PETROLI

Carrer de la Muralla POLLESTRES Tel. 36.70.46 Treball acurat

Escurament - Neteja Entreteniment Despanatge

de xemeneies, calderes i instal·lacions de calefacció central amb material i personal especialitzat

Entre germans... entre amics

JAUME GARROS (Tolosa del Llenguadoc). — « A Andorra vaig procurar-me un exemplar del vostre simpàtic periòdic (nº 21). Constatat, amb satisfacció, la manera assenyada i forta en què tracteu tot allò que pot contribuir a l'enaltiment de la cultura del lector i la salvaguarda dels interessos morals i materials del món civilitzat, en particular els de les germanes terres de parla catalana.

A fi de poder llegir, regularment, « Terres Catalanes », volgueu bé prendre nota del meu abonament.

Desitjant que tots els Catalans siguin conscients de qui i com es féu l'escut de Catalunya, moltes gràcies i per al triomf dels vostres postulats ».

XXX

SEBASTIA FALCON (Nàtre St Benoît). — « Us envio la cotització de l'any. Feu bona tasca i endavant en català i per Catalunya ».

XXX

JOAN ILLA (Mataró). — « Plau-me posar al vostre coneixement que avui he llurat a la vostra delegació de Girona, dues centes pessetes per la meua subscripció de dos anys a « Terres Catalanes ».

La vostra feina és molt lloable i més encara tenint en compte que heu de lluitar amb un centralisme tan feixuc com és el de França d'avui encara.

Endavant, doncs, i sense desfalleir. La victòria és vostra ».

XXX

HENRI FABRE (Lézignan-Corbières). — « Bon courage pour « Terres Catalanes ». C'est très bon et cela est très rare dans la presse... marginale, habituellement illisible.

Vous êtes indépendants de tout parti, donc libres, me semble-t-il. Et généreux ou passionnés comme doivent l'être (ou devraient l'être) tous les journaux de

véritable libération des hommes.

Bravo et bien à vous tous. Un Català « abastardit » de Gavatch ! ».

XXX

FRANCESC BRU (Canals - València). — « Amics i bons : Sóc suscriptor de « Terres Catalanes » i no pague com caldria per sóc molt despatat i no sé mai el què dec.

Com que m'agrada poc escriure els pregueu me diguen quant dec i ho faré efectiu ».

XXX

JACQUES LOURSAC (Courthézon). — « Inclús xec bancari, de 20 F, per un any i, si en sobra, atribuiu-lo al que us dec.

Us felicito per la vostra feina molt bona.

Merci de parler aussi de l'Occitanie. Nous aimons beaucoup les Catalans qui ont les mêmes difficultés que nous.

Us dono les gràcies per endavant i us saludo afectuosament ».

Molt simpàtica aquesta lletra catalano-francesa escrita per un Occità provençal. Hi ha Occitans provençals, gascons, llenguadocians, llemosins, etc., mes tots són Occitans. Es així que ho entén el nostre lúcid abonat i, consegüentment, empra pliques originals com la que reproduïm a continuació.

TERRES CATALANES

Carrer Sant Mateu 2
66000 PERPINYA
CATALUNYA

Jacques LOURSAC

Cariera del forn nou
84350 COURTHEZON
CORTESON
OCCITANIE

FETS (vells i nous) QUE FAN REFLEXIONAR

INAUGURACIO D'UN MONUMENT A PAU CASALS A PERPINYA

Tal com ho anunciàvem en el nostre número 16 (hivern 1974), ha estat realitzat el projecte del municipi de Perpinyà d'inaugurar un monument a la memòria de Pau Casals.

L'emplaçament del monument i l'ornamentació artística estan molt bé; les inscripcions també.

Hem de lamentar, tanmateix, qu'en terra catalana, se continuï a escriure Pablo en lloc de Pau. Menys mal qu'en un dels cantons del monument hi ha, no

obstant, escrit Pau. Raó de més per no aprovar que s'hagi escrit Pablo en el text en francès, car Pablo no es ni català ni francès.

En fet de llengua catalana, el Dr. Roquer, tinent de batlle de Perpinyà i autor del projecte, salvà la situació pel Rosselló car fou l'única personalitat rossellonesa que s'expressà en català.

Contribuiren també, catalànicament, al relleu de l'acte, l'interpretació del « Cant dels ocells », per la cobla Perpinyà i una sardana dansada entorn del monument.

pierre balmain au masculin

Tal com estava previst l'O.N.U. ha inaugurat també un bust a Pau Casals, en l'estatge oficial de Nova York.

XXX

UNA EXPOSICIO D'ART CONTEMPORANI CATALA

Un cop inaugurat el monument a Pau Casals, el següent se dirigí cap al proper Palau dels congressos on el Dr. Nicolau, regidor municipal, inaugurà una exposició itinerant d'art contemporani organitzada per la Deputació de Barcelona.

Aquesta exposició estigué oberta al públic durant més de tres setmanes i fou ocasió per admirar i agrair a la vegada, l'esforç de la Deputació barcelonina i la qualitat artística de les obres presentades.

XXX

EL PREMI LITERARI « MERIDIEN » ACCESSIBLE AL CATALA

El Consell regional del Llenguadoc-Rosselló ha decidit de fundar el premi literari « Méridien » al qual s'hi podrà participar, indistintament, en llengua francesa, occitana o catalana.

El tema serà lliure, a l'exclusió d'obres de teatre o d'obres de ciències humanes.

Només hi haurà un premi únic, d'una valor de 10.000 FF i serà atorgat a Montpeller, el mes de setembre d'enguany.

Els editors o autors que desitgin participar-hi hauran de trametre, abans del 1º de maig proper, sis exemplars impresos de cada obra, al Consell regional du Languedoc-Roussillon - Commission des affaires culturelles — 34000 Montpellier.

XXX

PREMI LITERARI ANTONIO MACHADO

En el curs d'un homenatge, al poeta espanyol Antonio Machado, que tingué lloc a Cotlliure, (on morí el poeta el 22 de febrer del 1939, fugint el franquisme vencedor) fou decidit la creació d'un premi de literatura llatina (poesia i prosa).

En principi, doncs, totes les llengües d'origen llatí seran admeses.

Les instruccions per la primera participació encara no són conegudes. Només se sap qu'el « jury » se reunirà, cada any, a Cotlliure, el 22 de febrer, data de la mort del poeta, i la valor del premi estarà constituïda per una renda permanent de 20.000 FF, reunida per subscripció popular.

XXX

« LA CIUTAT CREMADA » A PARIS

A l'iniciativa del Casal de Catalunya de París, fou projectat, el 13 de febrer darrer, el film « La ciutat cremada », que no va poder tenir lloc com s'havia previst inicialment, durant la passada Festa del llibre.

« La ciutat cremada » presenta dos fils conductors. D'una banda la recreació crítica dels esdeveniments polítics a Catalunya, de la fi de segle fins a 1909, de l'altra, la trajectòria d'un obrer que, d'activista revolucionari, acaba per integrar-se a una vida plenament burgesa.

Aquest doble vessant del film posa l'espectador en una tensió muntant que no es resol sinó a la fi, de manera que l'interès no decau gens en cap moment, malgrat la durada considerable (2 h 12).

« La ciutat cremada », a part el seu interès intrínsec, representa un avenç important en la lluita per la normalització cultural, tot conquerint un camp que fins ara havia estat prohibit, i demostrant ensens les grans possibilitats que s'obren a la cultura catalana en el món del cinema.

Algunes escenes eròtiques eren tanmateix un poc atrevides. La projecció se féu en una sala plena de gom a gom.

Al final, un gran nombre de persones es posà dempeus i cantà, a l'unison amb el film, « Els Segadors ».

XXX

« LA LACHETE DES IMPUISSANTS »

Courant février a Strasbourg, les vitrines de la librairie et de la galerie d'art, tenues par Ferdinand Moschenros, ont été l'objet de soins malveillants.

Comme au printemps dernier, conséquence des élections cantonales, des « inconnus » entendent sanctionner les autonomistes alsaciens, pour leur participation aux élections municipales.

Derrière ces actions, lâchement anonymes : les milices anti-autonomistes mises sur pied, dont les chefs d'orchestre sont connus, leurs hommes de mains également.

Les hommes et les autres, possèdent une petite carte rectangulaire, frappée de trois lettres connues.

Impuissants, devant les dévils d'une nouvelle conscience alsacienne qui menace leurs combines, ces « inconnus » s'acharnent à retarder les échéances d'une évolution inéluctable.

Els articles escrits en català interessan TOTS els Catalans.

Els articles escrits en francès només interessan els Catalans de França en particular i els Francesos en general. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General CEDOC

No manqueu pas de visitar

LA CASA PAIRAL

museu català d'arts i tradicions populars

El Castellet

Perpinyà

Terres Catalanes

Deux solutions pour le problème viticole

Une nouvelle source d'énergie de remplacement?

Deux savants français MM Pierre Eyzat et Jean-Claude Guibet avaient présenté à l'Académie des Sciences, le 7 octobre 1974, une étude scientifique sur les « caractéristiques des moteurs fonctionnant totalement ou partiellement à l'alcool ».

Bien entendu, la grande presse n'a soufflé mot de cette communication, alors que, de tous côtés, ce ne sont que lamentations officielles sur le coût du prix du pétrole, cause — dit-on — déterminante de la crise économique actuelle.

L'alcool peut, en effet, servir de carburant. Depuis la guerre de 1914, où l'on faisait fonctionner les autobus à l'alcool, jusqu'à la deuxième guerre mondiale, où l'alcool constituait le seul carburant de remplacement — l'alcool mélangé ou non à l'essence — peut servir de carburant, à condition de modifier le carburateur. Avec cette rectification mécanique on peut ajouter à l'essence 5 à 20 % d'alcool et le moteur tourne aussi bien qu'avec de l'essence ; avec, en plus, un avantage précieux pour l'environnement.

En effet, nul n'ignore que l'on incorpore 0,60 gr. d'alkyles de plomb par litre d'essence classique, alors qu'il suffirait d'ajouter seulement 0,15 gr. de ce même produit par litre de mélange essence + alcool. Ce dernier mélange, en effet, présente un risque d'auto-inflammation bien plus faible que l'essence pure ; de ce fait les 0,15 gr. d'alkyles de plomb suffisants, réduiraient de 1/4 les nuisances dues à la combustion et les dangers de pollution atmosphérique par le plomb deviendraient quatre fois plus faibles.

Il est curieux de constater que nulle autorité officielle ne se soit intéressée à ce mélange fort peu polluant, alors que, partout, chacun ne cesse de proclamer qu'il veut améliorer la qualité de la vie et, en premier lieu, assainir l'atmosphère.

Dès lors, puisque l'on constate que l'alcool n'est pas polluant, pourquoi ne pas faire fonctionner un moteur à l'alcool pur ?

Ceci n'est pas une utopie. Vers 1930, la Société Gnome et Rhône équipait ses motos de course avec des moteurs fonctionnant avec de l'alcool à 95°.

L'industrie automobile possède suffisamment d'ingénieurs pour mettre au point un moteur à alcool avec les lubrifiants mécaniques appropriés.

Au plan pollution les avantages seraient considérables. Plus d'intoxication par les alkyles de plomb (leur adjonction à l'alcool étant désormais inutile) forte diminution des oxydes d'azote qui se transforment, au contact de l'air, en acide nitrique si corrosif pour les poumons ; enfin, faible concentration d'oxyde de carbone dans les gaz d'échappement.

Souignons, également, que l'indice d'octane de l'alcool étant très élevé (108), on pourra facilement augmenter son taux de compression. Cet avantage s'ajoutant à celui d'une vitesse de combustion plus rapide, provoquerait un rendement supérieur d'environ 5 % par rapport aux moteurs d'essence actuels.

Où donc se procurer cette précieuse source d'énergie de remplacement ?

Les distilleries regorgent d'alcool, nous dit-on et, pourtant, selon le professeur BRUN, de l'Institut, « Si l'on voulait seulement mélanger 15 % d'éthanol (alcool éthylique) au supercarburant consommé annuellement en France, il en faudrait, environ, deux millions de tonnes, soit à peu près, dix fois la production annuelle actuelle ».

La crise viticole actuelle serait vite solutionnée et le problème de la « bibine » ne se poserait plus, si l'on savait tirer partie de toute l'énergie potentielle contenue dans le vin. L'essaimissement du marché serait automatique par la revalorisation des vins de qualité, tandis que tous les vins médiocres seraient dirigés vers les distilleries.

L'économie nationale y trouverait un double profit, d'un côté par la promotion de ses vins et d'un autre côté par la récupération d'une source d'énergie.

Et comme, certainement, les quantités d'alcool produites seraient insuffisantes, le Gouvernement, lui-même inciterait à la plantation de vignes, et ce végétal, tellement décrié, retrouverait toute sa noblesse et sa grandeur.

Joan BLANC.

N.B. — Au prix de l'alcool à brûler, le 15/20 % d'alcool en question ne rincerait point le prix de revient du nouveau carburant. Il deviendrait, même légèrement moins cher.

Malgré ce ne serait pas là une économie à proprement parler. Par contre, la véritable économie se trouverait dans la réduction d'un pourcentage, même supérieur, des achats de pétrole à l'étranger.

Enfin, perspective à ne pas négliger non plus : une diminution de demandes d'emploi, en particulier dans les régions viticoles.

LE VIN, BOISSON NATIONALE

LE VRAI PROBLÈME

Au cours d'une récente émission télévisée dans « Les dossiers de l'écran », il a été, une fois de plus, question du problème du vin. Mais personne ne l'a posé dans son véritable fonds : celui d'une législation unique pour l'ensemble du territoire français.

La solution que nous proposons ci-dessous risque, de prime abord, de ne pas avoir l'agrément des Méridionaux eux-mêmes, opposés, a priori, à toute chaptalisation par souci de pureté naturelle.

Le vin, boisson nationale, naturelle, hygiénique.

Ces banalités, il faut les redire car il n'y a pas une autre boisson en France qui puisse se parer de ces trois qualités à la fois.

Le vin est une boisson authentiquement nationale. En effet, sur l'ensemble de l'hexagone, sa production — diversifiée suivant ses régions — est destinée, en particulier, à la consommation intérieure, bien qu'une partie, non négligeable, des plus prestigieuses de nos vins, soit exportée. Par ailleurs, si les populations du Marché commun pouvaient s'approvisionner en vin de table à des prix abordables, aux exportations des grands vins devraient s'ajouter celles des vins de consommation courante, dans des proportions telles que les productions de la France et de l'Italie réunies ne devraient pas suffire.

LE VIN EST-IL DANGEREUX ?

Bien entendu, comme beaucoup d'autres choses qui sont salutaires et agréables à dose normale, le vin devient pernicieux si l'on en fait un usage immodéré. En ne dépassant pas la dose prescrite par l'Académie de Médecine, soit, maximum, un litre par jour, pour un adulte, le vin reste la boisson saine et hygiénique dont le grand Pasteur avait fait l'éloge en savant spécialisé en la matière.

Même ceux qui n'aiment pas ou ne sont pas habitués à boire du vin à table, auraient intérêt à en boire entre 1/4 et 1/2 litre par jour, au titre de liquide antiseptique neutralisateur de toxines. De plus, le vin étant une boisson digestive et tonique, le bienfait sur leur état général n'en serait que plus complet.

En somme, en buvant un vin de table naturel de 11°, le consommateur boit 89 % d'une eau naturelle pure, plus pure même que toutes les eaux dites minérales car elles n'ont pas le 11 % d'alcool inhibiteur.

LE VIN DU MIDI EST-IL BUvable EN L'ÉTAT ?

En ce qui concerne le Midi, pris dans son ensemble, il est vrai que, suivant les années, certains vins n'atteignent pas le degré moyen du consommateur français tel qu'on lui a façonné le goût depuis longtemps. C'est le sol-disant goût faible, pour les vins du Midi et partant, la justification de tous les coupages commerciaux plus ou moins honnêtes. C'est là que prend source la plus injuste des applications de la législation française en matière de vin.

Car, on le sait — mais l'immense majorité des Français l'ignore — qu'il y a en France, deux poids et deux mesures dans l'application de la législation en vigueur.

On ne doit pas avoir honte à dire que tous les grands vins de France sont plus ou moins « fabriqués », en ce sens qu'ils sont, plus ou moins chaptalisés. Cette opération consiste en l'addition d'une certaine quantité de sucre ce qui a pour résultat l'augmentation du degré du vin fait et la diminution de son acidité totale. D'où richesse alcoolique supérieure et apreté inférieure.

Or, la seule région de France où la chaptalisation est interdite en permanence est celle du Midi. C'est dire que pour que les grands vins français deviennent, effectivement, des grands vins, on les « complète » avec le sucrage dit chaptalisation. Ceux du Midi n'y ayant pas droit, le négociant les « complète » par le truchement du coupage. On pourrait éviter celui-ci si la chaptalisation était aussi autorisée dans le Midi. D'autant plus que cette chaptalisation serait toujours minime : de la valeur d'un demi-degré à un degré et demi maximum, suivant les récoltes. A ce moment-là, les vins du Midi, qui sont déjà maintenant, pratiquement, les seuls vins français buvables en leur état naturel, correspondraient directement au goût du consommateur et on n'aurait nul besoin d'importer des vins étrangers à des fins de coupage.

Bien entendu, de la sorte, les vins de consommation courante du Midi seraient, eux aussi, un peu « fabriqués ». Mais on serait loin de la fabrication, de toutes pièces, du coca-cola, et autres boissons à la mode par la toute puissante publicité faite en leur faveur à l'échelle mondiale.

CHAPTALISER OUI, MAIS AVEC QUEL SUCRE ?

Cette solution, si elle était orientée dans le sens de la chaptalisation avec du sucre de raisin, pourrait créer, d'une part, une nouvelle source d'écoulement d'un produit issu du vignoble et, d'autre part, en éliminant l'actuelle adjonction de sucre de betterave ferait, de tous les vins de France, des produits en provenance entièrement de la vigne.

Il est vrai qu'on rencontrerait là l'opposition des betteraviers, dont un important marché de sucre leur échapperait ; mais la question est de savoir si l'on veut en finir avec la gabegie actuelle alors que nous avons la bonne, la sage et salutaire solution.

R. BOIX.

Casa GENSANE
Fundada en 1912

ELNA - ROSSELLO

TOTA
LA VESTIMENTA
PER TOTS

NOVETATS

qualitat forta - preu lleuger

Toute la Literie
J. COLOMER

ARTISAN TAPISSIER
SPECIALISTE DU MATELAS

14. Avenue Victor-Dalbiez
PERPIGNAN Tél. 34.28.28

VISITEZ

L'ARQUARIUM

DU LABORATOIRE ARAGO

BANYULS-SUR-MER — Tél. 38.30.09

TOUTE LA FAUNE MÉDITERRANÉENNE

OUVERT TOUTE L'ANNÉE
de 8 heures à 12 heures et de 14 heures à 18 heures